

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **A.K.**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 24 maja 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie

z dnia 30 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 768/21,

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięć
dotyczących skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin - Zachód
w Lublinie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 768/21, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, akceptując złożony przez oskarżonego A.K. wniosek w trybie art. 387 § 1 k.p.k. uznał go za winnego popełnienia:

- czynu z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (dalej: upn), polegającego na tym, że w dniu 2 czerwca 2021 r. w L., przy ul. [...], wbrew przepisom ustawy, posiadał środki odurzające w postaci ziela konopi innych niż włókniste o masie 1,59 gram, za który skazał oskarżonego na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin miesięcznie, oraz
- czynu z art. 178a § 1 k.k., polegającego na tym, że w dniu 2 czerwca 2021 r. w L., przy ul. [...], prowadził w ruchu lądowym, po drodze publicznej pojazd mechaniczny marki V. o nr. rej. [...], będąc pod wpływem środka odurzającego o działaniu psychoaktywnym, tj. delta-9-tetrahydrokannabinolu (THC) i za ten czyn skazał oskarżonego na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin miesięcznie.

Sąd połączył wymierzone oskarżonemu A.K. jednostkowe kary ograniczenia wolności i wymierzył karę łączną 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym. Jednocześnie, na poczet kary łącznej, zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, orzekł przepadek i nakazał zniszczenie przedmiotu w postaci substancji odurzającej. Sąd orzekł także wobec A.K. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, na poczet którego zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania prawa jazdy oraz orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 8.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Postanowieniem z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt V Ka 145/22, Sąd Okręgowy w Lublinie, pozostawił bez rozpoznania apelację wniesioną przez prokuratora jako niedopuszczalną z mocy ustawy. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 28 kwietnia 2022 roku, sygn. akt Zaż 11/22 (V Ka 145/22).

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 30 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 768/21, wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść A.K. i zarzucając mu:

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k. w związku z art. 7 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu w całości przez Sąd orzekający wadliwego wniosku oskarżonego A.K. o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu za zarzucany występki z art. 178a § 1 k.k. określonej kary i środków karnych bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, w następstwie nieuprawnionego przyjęcia, że okoliczności tego przestępstwa oraz wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, w sytuacji zaniechania przez Sąd meriti przeprowadzenia prawidłowej, zgodnej z regułami określonymi w art. 7 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k., oceny całokształtu zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym przede wszystkim danych o karalności oskarżonego, z których wynikało, że w odniesieniu do A.K. nie doszło w dacie popełnienia zarzucanego mu występkowi z art. 178a § 1 k.k. oraz w dacie wyrokowania, do zatarcia skazania tego oskarżonego wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 3 czerwca 2013 roku w sprawie o sygn. akt XI K 736/12/P za czyn z art. 178a § 4 k.k., co implikowało konieczność zmiany zaproponowanego przez prokuratora w akcie oskarżenia opisu czynu i jego kwalifikacji prawnej, na czyn z art. 178a § 4 k.k. i w konsekwencji powodowało obowiązek ukształtowania rodzaju i wymiaru kary w oparciu o ten przepis oraz orzeczenia środków karnych w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w kształcie określonym w art. 42 § 3 k.k. oraz orzeczenia świadczenia pieniężnego w wysokości wynikającej z treści art. 43a § 2 in fine k.k., a także dodatkowo na wydaniu przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wyroku skazującego niezgodnie ze złożonym wnioskiem w zakresie rozstrzygnięcia o środku karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, o którym mowa w art. 39 pkt 3 k.k., poprzez orzeczenie zamiast zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów na okres 3 lat, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, a więc środka odmiennego rodzajowo i zakresowo od wnioskowanego przez oskarżonego.”

Podnosząc powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Jak wynika jednoznacznie z treści kasacji Prokuratora Generalnego, a wbrew zawartemu w jej części wstępnej wskazaniu, w istocie skierowana ona została przeciwko jednemu tylko z dwóch rozstrzygnięć zawartych w wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, a dotyczącemu skazania za występki z art. 178a § 1 k.k. Nie objęto nią zaś rozstrzygnięcia tego Sądu dotyczącego skazania za występki z art. 62 ust. 1 upn. Przesądza o tym jednoznacznie treść postawionych w kasacji zarzutów oraz ich uzasadnienie. Tak więc, zgodnie z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. postawione w kasacji zarzuty odczytane zostały jako odnoszące się do zaskarżonego wyroku w części dotyczącej odpowiedzialności karnej A.K. za występki z art. 178a § 1 k.k.

Kasacja okazała się zasadna, prowadząc do konieczności uchylenia wyroku w zakresie rozstrzygnięć dotyczących skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania. Powyższe wynika z ustalenia, że Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, rozpoznając złożony przez skazanego i jego obrońcę na rozprawie w dniu 30 grudnia 2021 r. wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 § 1 k.p.k. oraz uwzględniając go w całości, dopuścił się rażącego naruszenia wskazanych w zarzucie kasacji przepisów.

Jak wynika z akt sprawy Sąd pominął w analizie wniosku złożonego przez obrońcę i oskarżonego okoliczności wskazujące na jego wadliwość - w części odnoszącej się do drugiego z zarzuconych A.K. czynów. Sąd nie dostrzegł bowiem tego, że w aktach sprawy – na kartach 49-50 – znajduje się wypis z Krajowego Rejestru Karnego, z którego wynika, że oskarżony był już prawomocnie skazany za czyn z art. 178a § 4 k.k., a skazanie to nie uległo zatarciu w chwili popełnienia czynu ani w chwili orzekania. Okoliczności te winny być zaś uwzględnione przy ocenie opisu zarzuconego oskarżonemu czynu, jak również jego kwalifikacji prawnej, a w konsekwencji także mieć wpływ na wymiar proponowanej i wymierzonej kary.

A.K. był uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie z dnia 3 czerwca 2013 r., sygn. akt XI K 736/12/P, za czyn z art. 178a § 4 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres próby wynoszący 4 lata. Orzeczono wobec niego wówczas również środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat. Zgodnie z art. 76 § 1 k.k. zatarcie tego skazania nastąpić miało sześć miesięcy po upływie okresu próby, tj. w dniu 11 grudnia 2017 r. Jednak do skutku tego nie doszło ze względu na fakt, że w tym czasie A.K. był również skazany wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z dnia 29 grudnia 2011 r., sygn. akt V K 1015/10, za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 3 lata. Wykonanie tej ostatniej zawieszanej pierwotnie kary (w sprawie V K 1015/10) zarządzono jednak postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia z dnia 27 lutego 2015 r., a następnie postanowieniem z dnia 23 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie udzielił skazanemu zgody na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego. Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie warunkowo zwolnił skazanego z odbycia reszty kary pozbawienia wolności w sprawie V K 1015/10, wyznaczając mu okres próby do 12 czerwca 2019 r. Skoro zaś zgodnie z art. 76 § 1b k.k. możliwe było jedynie równoczesne zatarcie wszystkich skazań, to niewątpliwie nie mogło do niego dojść w dniu 11 grudnia 2017 r. w zakresie przestępstwa z art. 178 § 4a k.k. W zaistniałym układzie faktycznym i prawnym w chwili orzekania Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie A.K. był więc prawomocnie skazany za czyn z art. 178a § 4 k.k. Niewątpliwie więc obowiązkiem Sądu rozpoznającego wniosek o dobrowolne poddanie się karze było uwzględnienie tych okoliczności, a w szczególności po stwierdzeniu braku podstaw do przyjęcia wniosku w treści zawierającej niepełny opis zarzucanego oskarżonemu czynu, jak również wadliwą jego kwalifikację prawną oraz proponowaną karę, postąpienie zgodnie z dyspozycją art. 387 § 3 k.p.k., tj. wezwanie wnioskodawców do korekty wniosku, ew. stwierdzenie braku podstaw do uwzględnienia złożonego wniosku o dobrowolne poddanie się karze i rozpoznanie sprawy.

Przypomnieć w tym kontekście należy, że akceptacja złożonego przez oskarżonego wniosku o wydanie wyroku w trybie konsensualnym jest uprawnieniem sądu. Jednak w każdym przypadku podstawowym warunkiem uprawniającym Sąd do orzekania w tym trybie jest wnikliwa weryfikacja podstaw do jego wydania. Oznacza ona konieczność analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dla stwierdzenia, czy okoliczności zarzucanego przestępstwa oraz jego wina nie budzą wątpliwości, oraz czy cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości. Analiza ta obejmuje także z pewnością ocenę tego, czy doszło do realizacji wszystkich znamion zarzucanego czynu, a w konsekwencji do prawidłowego wskazania jego kwalifikacji prawnej, rodzaju i stopnia zawinienia, skutku przestępnego działania, rozmiaru wyrządzonej szkody, które mają wpływ na kształt i rozmiar odpowiedzialności karnej oskarżonego (zob. wyrok SN z dnia 10 marca 2016 r., sygn. IV KK 41/16). Jak wskazuje się w utrwalonym już orzecznictwie Sądu Najwyższego „wniosek o dobrowolne poddanie się karze może zostać uwzględniony przez sąd nie tylko wtedy, gdy jest on poprawny pod względem procesowym, ale również niezbędne jest przeprowadzenie kontroli z punktu widzenia prawa materialnego, a więc czy zaproponowana kwalifikacja prawna czynu jest prawidłowa, przy przyjęciu określonych ustaleń faktycznych oraz czy kara, jej rodzaj i wymiar są zgodne z przepisami prawa materialnego. W razie powstania jakichkolwiek wątpliwości we wskazanym zakresie, sąd zobowiązany jest przede wszystkim do ich wyjaśnienia i wskazania potrzeby zmiany takiego wniosku” (zob. wyrok SN z dnia 1 lutego 2019 r., sygn. akt II KK 220/18).

Nie budzi zatem wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych w kasacji przepisów art. 387 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 7 i art. 410 k.p.k., a naruszenie to miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia. W tych okolicznościach nie ma potrzeby odnoszenia się w sposób pogłębiony do podnoszonego w kasacji, jako dodatkowego, zarzutu naruszenia art. 39 pkt. 3 k.k. Jakkolwiek bowiem uchybienie to także miało miejsce, to jednak w wyniku uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania go w tym zakresie do ponownego rozpoznania powtórnej wnikliwej ocenie podlegać będzie także wniosek w części dotyczącej środków karnych.

Obowiązkiem Sądu I instancji rozpoznającego ponownie sprawę będzie rozpoznanie wniosku obrońcy i oskarżonego w granicach prawidłowo ocenionego materiału dowodowego, jego ew. modyfikacja i ponowna ocena w zgodzie z przepisami art. 387 § 1-5 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.